

Jacques Vanhouten



Jacques Vanhouten is op 25 januari 1903 in Almelo geboren. Hij was de zoon van Josephus Jacobus Carolus Vanhouten, koopman in textiele stoffen, en Johanna Adriana Hillen.

Het gezin verhuisde in 1909 naar Hengelo. De financiële draagkracht maakte het mogelijk dat Jacques na de lagere school

naar het gymnasium kon gaan. Hij was actief bij Scouting, mogelijk bij afdeling Hengelo van de NPV. Deze afdeling werd in 1916 nieuw leven ingeblazen, onder leiding van vaandrig M.H. Boeve. Jacques was veel buiten in de natuur van Twente.

HENGELO. Zoo vindt men dan heden voor 't eerst een klein berichtje van de „Hengelosche verkenners.“ Dit troepje, hetwelk 1 April 1916 werd opgericht, telt thans 26 leden, waarvan bijna allen — enkele nieuwelingen uitgezonderd — 3de klas zijn, terwijl er thans voor 2de klas druk geoefend wordt. Ik hoop ze de volgende maand allen als geslaagd te kunnen boeken. Elken Zaterdagmiddag van 2½—6 uur houden we onze buitenoefeningen, terwijl we des Donderdagsavonds ook gymnastiekles ontvangen van onzen instructeur, den heer Henkers. De opkomst is over 't geheel goed te noemen. A.s. Donderdag, Hemelvaartsorgen, hopen we een wandeltocht te ondernemen naar den Lonkekerberg, een wandeltocht te meer, daar enkele padvindders niet in het bezit zijn van een rijwiel en de omstreken aldaar wel een bezoek waard zijn. Zaterdag 19 Mei zullen we de Enschedesche Padvindders een bezoek brengen ter gelegenheid van hun installatiefeest, alwaar nog meerdere afdelingen vertegenwoordigd zullen zijn. Met Padvinddersgroeten, LEURINK.

In 1922 ging Jacques studeren aan de Wilhelms Universiteit in Münster (Westfalen). Hij volgde er colleges in de algemene natuurwetenschappen als voorbereiding op de studie geologie. Door de politieke onrust en geldinflatie in het toenmalige Duitsland vervolgde Jacques vanaf 1923 zijn studie aan de Universiteit van Bazel (Zwitserland).

Hij promoveerde op het proefschrift 'Geologie der Kalkalpen am Ostufer des Lago Maggiore' in 1928. Hij trouwde op 22 oktober 1928 in Leiden met Sophia Hannivoort. Terwijl het proefschrift nog uit moest komen, vertrokken ze in de herfst van 1928 per trein naar Marseille en met het ms Indrapoera naar Batavia, NOI. Jacques werd afgehaald door Willem Pieter Hillen, gouverneur van West-Java, een broer van zijn moeder. Jacques werd voor vijf jaar aangesteld als geoloog der 3e klasse bij de 'Dienst van den Mijnbouw' in Bandung.

Jacques en Sophia scheiden en in 1933 ontmoet Jacques op de soos onderwijzeres Johanna de Mutzer. Hij noemt haar een 'Indisch meisje', dochter van een Nederlander en een Javaanse moeder, geboren in 1911 in Salatiga. In januari 1934 trouwen ze en krijgen een dochtertje, Johanna. Door de financiële crisis werd in 1934 het aantal academici bij de Dienst van den Mijnbouw gehalveerd. Met ingang van 1 augustus 1935 krijgt Jacques Vanhouten vanwege zijn tropenjaren acht maanden verlof. Ze keren terug naar Nederland waar zoon Evert Jacques wordt geboren. In 1937 verhuizen ze naar Den Haag en wonen er op verschillende adressen. In juni 1938 gaat Jacques als een uitweg van de werkloosheid opnieuw naar Nederlands-Indië voor een opleiding bij de politie. In 1941 is hij commissaris van politie 2e klasse in Semarang op Noord-Java.

Begin 1942 werd Nederlands-Indië binnengevallen door Japan. Johanna Vanhouten komt met twee jonge kinderen in een vrouwenkamp, Jacques Vanhouten wordt dwangarbeider aan de Pakan Baroe-spoorweg op Sumatra, waar hij honger, ziekten en uitputting doorstaat. Deze spoorweg moest een spoorverbinding geven tussen Noord-Sumatra (Medan) en

Midden-Sumatra (Padang), nodig voor de Japanse oorlogvoering. De spoorlijn verbond Pakan Baroe (aan de noordzijde) met Moearo (aan de zuidzijde) en werd ongeveer 220 km lang. Het werk aan de spoorweg begon op 24 mei 1944. De Pakan Baroe-spoorweg was korter dan de Birmaspoorweg, de bekendste 'dodenspoorlijn', maar het aantal slachtoffers was veel hoger. De capitulatie van Japan op 15 augustus hielden de Japanners destijds voor de dwangarbeiders verborgen. In plaats daarvan werd, op 15 augustus 1945, tussen kamp 10 en 11 de Pakan Baroe spoorweg ceremonieel geopend. Een ceremonie met officiële toespraken, fanatiek banzai-geroep en het slaan van een goudkleurig klinknagel. De dwangarbeiders aan de Pakan Baroe spoorweg moeten hierna nog dagen doorwerken tot de gehele lijn voltooid was. Pas rond 24 augustus 1945, toen de lijn voltooid was, werd hen verteld dat de oorlog voorbij was.

In 1945 is het gezin herenigd, maar de gevolgen van de oorlog zullen nog lang een rol spelen.

Na de oorlog ging hij werken als leraar op een middelbare school in Bandung. Hier werd de jongste zoon Willem Pieter geboren. Eind 1948 reisde het gezin met het ms Willem Ruys naar Rotterdam. Jacques moest begin 1949 terug naar zijn school in Bandung. Johanna en de drie kinderen woonden in diverse plaatsen in Nederland. In 1950 is het gezin herenigd en gaan uiteindelijk wonen in Utrecht.

In Nederland geeft Jacques les op een middelbare school in Gouda en op een handelsdagschool in Utrecht. Omdat hij geen onderwijsbevoegdheid heeft volgt hij een opleiding en in november 1959 wordt hij docent aardrijkskunde aan de Rijks Hogeschool voor Tropische Landbouw in Deventer en in deeltijd directeur-conservator van het Tropisch Museum. Mede door medische problemen aan zijn gehoor en ogen, als gevolg van zijn dwangarbeid, vindt hij het lesgeven zwaar.

In 1968 gaat Vanhouten met pensioen. Hij overlijdt in 1995.

Meer informatie

[Jacques Vanhouten \(1903-\) » Genealogie Bovenschen, Looijenga, Van Gelderen en Van Donk » Genealogie Online](#)

[Geboorte Jacques Vanhouten op 25 januari 1903 te Stad Almelo » Open Archieven](#)

[Bronnen en archieven voor stamboomonderzoek \(wiewaswie.nl\)](#)

[Huwelijk Jacques Vanhouten en Sophia Hannivoort \(wiewaswie.nl\)](#)

[Jacques Vanhouten en de duinvormen bij Den Haag, DUNEA nr 74.](#)

[De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 2, 1916, no. 18, 1916 » 1916-08 - Pag. 49 | Delpher](#)

[De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 3, 1917, no. 28, 1917 » 1917-06 - Pag. 40 | Delpher](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.